

สภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดกฎหมาย

ในกรุงเทพมหานคร

นางสาววิสัย ชัคคิชยา

004801

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๓

CONDITIONS AND OPERATIONAL PROBLEMS OF LAW LIBRARIES

IN BANGKOK METROPOLIS

Miss Wilai Aggaitjaya

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1980

หัวข้อวิทยานิพนธ์   สภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดกฎหมายในกรุงเทพมหานคร
โดย   นางสาววิไลย์ ชัคคชัชยา
ภาควิชา   บรรณารักษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ อัมพร ปิ่นศรี
   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวี รื่นจินดา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยระดับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประดิษฐ์ นูนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ล. จ้อย นันทวิชรินทร์)

.....
(รองศาสตราจารย์ อัมพร ปิ่นศรี)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวี รื่นจินดา)

.....
(รองศาสตราจารย์ ไชยยศ เหมะรัชตะ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดกฎหมายในกรุงเทพมหานคร
ชื่อนิสิต นางสาววิสัย ชัคคชัชยา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ อัมพร ปั้นศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวี รื่นจินดา
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา ๒๕๒๒

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดกฎหมายในกรุงเทพมหานคร ในด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ การบริหารงานห้องสมุดและผู้บริหาร บุคลากร การเงิน สิ่งพิมพ์ตลอดจนวัสดุทัศนวัสดุ งานเทคนิค และงานบริการ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงห้องสมุดกฎหมายของไทยให้สามารถบริการผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการดำเนินงานวิจัย ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามหัวหน้าบรรณารักษ์ห้องสมุดกฎหมาย ๑๐ แห่ง คือ ห้องสมุดรัฐสภา ห้องสมุดสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา หอสมุดกลางกระทรวงยุติธรรม ห้องสมุดกรมอัยการ ห้องสมุดศาลอุทธรณ์ ห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภา ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด และได้สัมภาษณ์หัวหน้าบรรณารักษ์ห้องสมุดดังกล่าวบางคน เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมด้วย

ผลการวิจัยพบว่าห้องสมุดกฎหมายในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่อยู่ในสภาพพอใช้ได้เท่านั้น เนื่องจากมีปัญหาในการดำเนินงานหลายประการ คือ ปัญหาด้านอาคารสถานที่ บุคลากร สิ่งพิมพ์ งานเทคนิค และงานบริการ อย่างไรก็ตามห้องสมุดกฎหมายที่นับว่ามีขนาดใหญ่และมีการพัฒนามากกว่าห้องสมุดของกระทรวง กรม และหน่วยงานรัฐบาล กับห้องสมุดของศาล คือ ห้องสมุดของสถาบันการศึกษากฎหมาย กับห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภา สำหรับห้องสมุดเฉพาะทางด้านกฎหมายอย่างแท้จริงนั้นส่วนใหญ่มีฐานะเป็นแผนก และสถานที่เป็นเพียงห้องหนึ่งของหน่วยงานซึ่งมีพื้นที่และจำนวนที่นั่งอ่านไม่มากนัก แต่ละแห่งมีจำนวนเจ้าหน้าที่ตั้งแต่ ๓ ถึง ๕ คน มีบรรณารักษ์เพียงคนเดียว ห้องสมุดกฎหมายเกือบทุกแห่งมีรายได้จากงบประมาณ สำหรับรายได้พิเศษอื่น ๆ จะมีก็เฉพาะห้องสมุดของ

สถาบันการศึกษากฎหมายเท่านั้น ซึ่งได้เพิ่มขึ้นจากคำบำรุงการศึกษา ห้องสมุดกฎหมายทุกแห่งจัดหาหนังสือและสิ่งพิมพ์โดยการจัดซื้อและรับบริจาค ส่วนใหญ่จัดหามาโดยใช้ระบบซิลเลอร์ ในด้านงานบริการนั้น ห้องสมุดของสถาบันการศึกษากฎหมาย กับห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภาเปิดทำการทั้งในและนอกเวลาราชการ ห้องสมุดอื่น ๆ เปิดทำการในเวลาราชการเท่านั้น ห้องสมุดกฎหมายเหล่านี้ส่วนใหญ่จัดบริการทั้งแบบชั้นเปิดและชั้นปิด บริการที่ทุกแห่งจัดทำ คือ บริการให้ยืมหนังสือ บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า จัดทำรายชื่อนิตยสารใหม่ที่ห้องสมุดได้รับ และบริการยืมระหว่างห้องสมุด

ข้อเสนอแนะ :-

๑. ควรยกฐานะของห้องสมุดกฎหมายให้สูงขึ้นกว่าเดิม โดยอาจจะมีฐานะเป็นกอง ซึ่งจะช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดได้หลายประการ เช่น ปัญหาด้านอาคารสถานที่ และปัญหาบุคลากร
๒. นอกจากบริการยืมระหว่างห้องสมุดแล้ว ห้องสมุดกฎหมายควรร่วมมือกันในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ร่วมกันจัดหาหนังสือและจัดทำสัปดาห์ ฯลฯ
๓. ควรหาวิธีให้ผู้ใช้เห็นคุณค่าของห้องสมุด โดยเพิ่มการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดให้มากขึ้น
๔. ควรแนะนำให้ผู้ใช้ได้รู้จักวิธีใช้ห้องสมุดที่ถูกต้อง โดยอาจจัดทำคู่มือห้องสมุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   Conditions and Operational Problems of Law Libraries
                                in Bangkok Metropolis
Name   Miss Wilai Aggaitjaya
Thesis Advisors   Associate Professor Amporn Punsri
                                Assistant Professor Tawee Ruenjinda
Department   Library Science
Academic Year   1979

ABSTRACT

The main purpose of this thesis is to study conditions and operational problems of law libraries in Bangkok Metropolis concerning library buildings, equipment, administration and administrators, staff, books and non-book materials, technical works and services. It is hoped that this thesis would help to improve Thai law libraries to provide better services for their users.

The survey was done through the distribution of questionnaires to head librarians of 10 law libraries namely: the Library of Parliament, the Library of the Office of the Juridical Council, the Central Library of the Ministry of Justice, the Public Prosecution Library, the Library of the Court of Appeals, the Thai Bar Association Library, the Faculty of Law Library, Chulalongkorn University, the Faculty of Law Library, Thammasat University, Thammasat University Library and Ramkhamhaeng University Library. All questionnaires were returned and some law librarians were interviewed for more details.

The result of the research indicates that law libraries in Bangkok Metropolis are in considerable condition due to several operational

problems on buildings and space, personnel, books and non-book materials as well as technical works and services. However, the law school libraries and the Thai Bar Association Library are bigger and better developed than the governmental department libraries and the court libraries. Most special libraries for law have acquired such status comparable to a section. The actual space owned by each is only a one-room capacity with rather limited shelves and seating accommodation. Each has three to five staff members among which one is a librarian. Almost every law library receives an annual budget from the government. Only law school libraries have additional funds from tuition fees. All law libraries acquire books and printed materials through the buying process and gifts. Schiller Classification System is adopted for use in the majority of law libraries. To serve their users, the law school libraries and the Thai Bar Association Library have extended their opening hours outside office time. The rest are open only during office hours. Most of them use both open and closed shelves in the housing of their collection. The common services offered by all are circulation service, reference service, new accession list and interlibrary loan.

Recommendations:-

1. The status of the law libraries should be raised higher so as to be equivalent to that of a division. This might help solve several operational problems concerning the site and space and personnel.

2. Besides interlibrary loan, law libraries should co-operate in other ways such as cooperated acquisition and the preparation of the union catalog.

3. Through better and more library public relations, the users' attention should be called for to focus on the value of the law library system.

4. Instructing the proper use of the library which may be done by the use of users' manuals.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ณ)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ อัมพร บัณฑิต และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวี รื่นจินดา อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข เนื้อหาของเรื่องและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ตลอดจนจัดหาเอกสารสำนวนภาษาตั้งแต่ต้นจนกระทั่ง สำเร็จ จึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้งสองเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณหัวหน้าบรรณารักษ์ห้องสมุดกฎหมายทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความ ร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำ เร็จ ลงได้ด้วยดี

วิสัย ชัคคชัชยา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ฅ
รายการตารางประกอบ	ฉ
บทที่	
๑. บทนำ	๑
ความเป็นมาของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
สมมุติฐานของการวิจัย	๓
ขอบเขตของการวิจัย	๓
ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย	๔
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๔
วิธีดำเนินการวิจัย	๔
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๕
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๒. ห้องสมุดกฎหมาย	๗
ความหมายและลักษณะของห้องสมุดกฎหมาย	๗
อาคารสถานที่และครุภัณฑ์	๑๐
การบริหารงานห้องสมุดและผู้บริหาร	๑๒
บุคลากร	๑๔
การเงิน	๑๗
สิ่งพิมพ์และสารสนเทศวัสดุ	๑๘

งานเทคนิค	๒๐
งานบริการ	๒๔
๓. ห้องสมุดกฎหมายในต่างประเทศ	๒๘
ห้องสมุดกฎหมายในสหรัฐอเมริกา	๒๘
ประวัติและประเภทของห้องสมุดกฎหมาย	๒๘
ห้องสมุดกฎหมายที่สำคัญ	๓๕
ห้องสมุดกฎหมายรัฐสภาอเมริกัน	๓๕
ห้องสมุดโรงเรียนกฎหมายมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด	๔๑
สมาคมที่มิหนทบาทในการพัฒนาห้องสมุดกฎหมาย	๔๔
สมาคมห้องสมุดกฎหมายอเมริกัน	๔๔
สมาคมโรงเรียนกฎหมายอเมริกัน	๔๙
สมาคมเนติบัณฑิตยสภาอเมริกัน	๕๐
มาตรฐานห้องสมุดกฎหมาย	๕๑
มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนกฎหมายของสมาคมโรงเรียนกฎหมาย อเมริกัน	๕๒
มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนกฎหมายของสมาคมเนติบัณฑิตยสภา อเมริกัน	๕๔
ห้องสมุดกฎหมายในฝรั่งเศส	๕๖
ประเภทของห้องสมุดกฎหมาย	๕๖
การบริหารงานห้องสมุด	๕๘
บุคลากร	๕๘
การเงิน	๕๙
สิ่งพิมพ์	๖๐
งานเทคนิค	๖๐

๔. ห้องสมุดกฎหมายในประเทศไทย	๖๒
ประวัติและประเภทของห้องสมุดกฎหมาย	๖๒
ห้องสมุดกฎหมายที่สำคัญในกรุงเทพมหานคร	๖๔
✓ ห้องสมุดรัฐสภา	๖๔
✓ ห้องสมุดสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	๖๖
✓ ห้องสมุดกลางกระทรวงยุติธรรม	๖๘
✓ ห้องสมุดกรมอัยการ	๗๐
ห้องสมุดศาลอุทธรณ์	๗๒
✓ ห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภา	๗๕
ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๗๗
✓ ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๗๘
✓ ห้องสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๘๑
สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง	๘๕
๕. วิธีดำเนินการวิจัย	๙๐
กลุ่มประชากร	๙๐
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	๙๐
การรวบรวมข้อมูล	๙๑
การวิเคราะห์ข้อมูล	๙๒
๖. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๑๒๘
สรุปผลการวิจัย	๑๒๘
อภิปรายผล	๑๓๔
ข้อเสนอแนะ	๑๓๗
บรรณานุกรม	๑๔๔
ภาคผนวก	๑๕๑
ประวัติผู้เขียน	๑๗๔

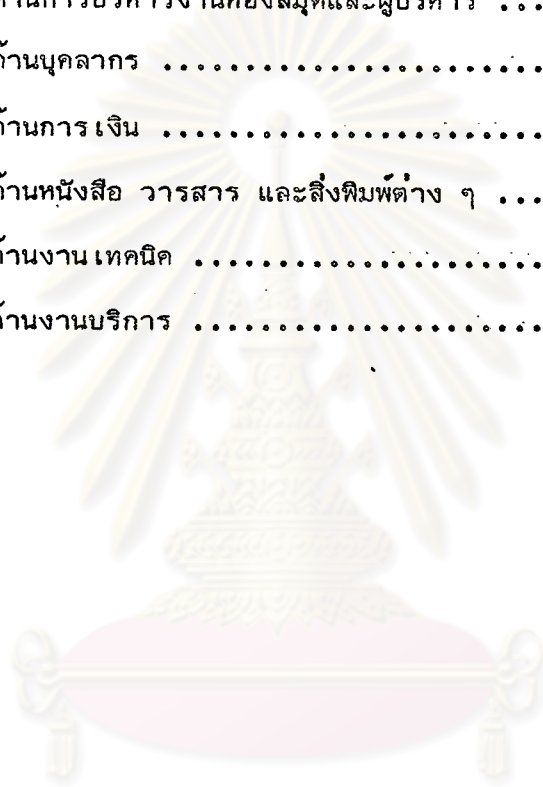
รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
๑. แสดงประเภทและฐานะของห้องสมุด	๙๓
๒. แสดงลักษณะของอาคารห้องสมุด	๙๔
๓. แสดงจำนวนที่นั่งอ่านในห้องสมุด	๙๕
๔. แสดงประเภทและจำนวนครุภัณฑ์	๙๖
๕. แสดงผู้บริหารงานห้องสมุด	๙๗
๖. แสดงวุฒิ ตำแหน่ง ระดับ และจำนวนปีที่ทำงานในห้องสมุดแห่งนั้น ของหัวหน้าบรรณารักษ์	๑๐๐
๗. แสดงประเภท จำนวนบุคลากร และคุณวุฒิของบรรณารักษ์	๑๐๑
๘. แสดงรายได้ของห้องสมุด	๑๐๓
๙. แสดงประเภทและจำนวนสิ่งพิมพ์ทางด้านกฎหมาย	๑๐๔
๑๐. แสดงสิ่งๆช่วยในการเลือกหนังสือ และสิ่งพิมพ์	๑๐๖
๑๑. แสดงวิธีการจัดซื้อหนังสือภาษาไทย	๑๐๗
๑๒. แสดงวิธีการจัดซื้อหนังสือภาษาต่างประเทศ	๑๐๘
๑๓. แสดงวิธีการบอกรับวารสารภาษาไทย	๑๐๘
๑๔. แสดงวิธีการบอกรับวารสารภาษาต่างประเทศ	๑๐๙
๑๕. แสดงระบบการจัดหมู่หนังสือ	๑๑๐
๑๖. แสดงหัวเรื่องภาษาไทยที่ห้องสมุดใช้	๑๑๐
๑๗. แสดงหัวเรื่องภาษาอังกฤษที่ห้องสมุดใช้	๑๑๑
๑๘. แสดงเวลาทำการของห้องสมุดสถาบันการศึกษากฎหมาย และห้องสมุด นิติบัณฑิตยสภา	๑๑๒
๑๙. แสดงจำนวนผู้ใช้ห้องสมุดและจำนวนหนังสือที่ยืมออกในแต่ละวัน	๑๑๔

ตารางที่

หน้า

๒๐. แสดงบริการของห้องสมุด	๑๑๔
๒๑. แสดงปัญหาด้านอาคารสถานที่	๑๑๗
๒๒. แสดงปัญหาด้านครุภัณฑ์	๑๑๘
๒๓. แสดงปัญหาด้านการบริหารงานห้องสมุดและผู้บริหาร	๑๑๙
๒๔. แสดงปัญหาด้านบุคลากร	๑๒๐
๒๕. แสดงปัญหาด้านการเงิน	๑๒๑
๒๖. แสดงปัญหาด้านหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ	๑๒๒
๒๗. แสดงปัญหาด้านงานเทคนิค	๑๒๓
๒๘. แสดงปัญหาด้านงานบริการ	๑๒๖

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย